



# מרכז החינוך העצמאי

לתלמודי תורה ובתי ספר יעקב בארץ ישראל  
המזכירות הפדגוגית

## מבחן בפרקי אבות – תשע"ד

### הוראות לתלמידה:

- כתבי את שמך המלא ושם בית ספרך, בדפי התשובות, בפינה השמאלית למעלה.
- קראי את השאלות בעיון ועני בדיוקנות. מחשבה, תנאי ראשון לכתובה נכונה.
- השיבי רק כפי המתבקש. (התשובות תיבדקנה לפי סדר כתיבתן. תשובות "רשות" לא תיבדקנה!).
- אין צורך לצטט לשון המשנה במדויק. כתיבת התוכן מהווה תשובה נכונה.
- בסוף המבחן, הוספנו למעוניינות שאלות "אתגר". ועליהן יבוא ציון נפרד.
- הקפידו על כתב יד ברור ונקי.

בהצלחה!

### פרק ראשון

#### חלק א' – על שלושה דברים העולם עומד: - נברא בשביל שלושה דברים דלהלן:

שאלות: (3 מתוך 5) < 2 נק' לתשובה)

#### התורה

- "משה קבל תורה מסיני" – מדוע פתח התנא, במסכת אבות, בהשתלשלות התורה?
- מה למדנו מהפסוק "אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי"?

#### העבודה

- היכן מצאנו בתורה, שהעולם עומד גם על הקרבנות (2)?

#### גמילות חסדים

- במה היא דומה ביתו של אדם, לביתו של אברהם אבינו ע"ה?
- על מה אומר הברטנורא: "כשאתה מכניס אורחים לא תתן להם ופניך כבושות בקרקע"?

#### חלק ב' – על שלושה דברים העולם עומד: - ישובן של בני האדם מתקיים:

שאלות: (3 מתוך 5) < 2 נק' לתשובה)

#### הדין

- שמעון בן שטח הורה לדיין "הוי זהיר בדבריך". למה הכוונה בהוראה זו?
- כיצד יקיים הדיין את ההוראה, שלאחר הדין "יהיו בעיניך כזכאין"?

#### האמת

- על מה אומר הברטנורא "שלא ישקרו איש בעמיתו"?
- מהו החיסרון במעשר שניתן באומד?

#### השלום

- כיצד היה אהרון הכהן "אוהב שלום"?

#### חלק ג': שימי לב לכותרות של העבודות!

השלימי את החסר: מתקפא - 6103 א1 תוכן פלאון התלמידה (11 מתוך 14) < 1 נק' לתשובה)

#### בין אדם למקום

- "אל תהיו כעבדים \_\_\_\_\_ על מנת \_\_\_\_\_".
- "ועשו \_\_\_\_\_ לתורה".

#### בין אדם לחברו

- "הוי דן את כל האדם \_\_\_\_\_".
- "הוי מקבל את כל האדם \_\_\_\_\_".

#### השפעה חיובית

- "הוי מתאבק ב\_\_\_\_\_".
- "הוי \_\_\_\_\_ בצמא".
- "יהי ביתך \_\_\_\_\_".

## השפעה שלילית

18. "הרחק \_\_\_\_\_".

19. "ואל \_\_\_\_\_ לרשע".

20. "ואל תתודע \_\_\_\_\_".

## זהירות ומיעוט בדיבור

21. "חכמים היזהרו \_\_\_\_\_ שמא \_\_\_\_\_".

22. לדיין – "הוי זהיר בדבריך \_\_\_\_\_".

23. "אלא המעשה \_\_\_\_\_".

24. "אמור מעט \_\_\_\_\_".

## חלק ד':

מנין למדנו מהמשנה ש ? (3 מתוך 4) < 2 נק' לתשובה

25. מי שאינו לומד, ראוי שיהרגוהו.

26. כדי להשיג חבר כדאי אפילו לפזר ממון רב.

27. אין לאדם להחמיר על אחרים ולהקל לעצמו, או להיפך.

28. אסור לאדם להשתמש בתלמידים שאינם מתלמידיו.

## חלק ה':

כתבי, לאלו מילים במשנה מביא הברטנורא את הדוגמאות הבאות ? (3 מתוך 5) < 2 נק' לתשובה

29. אברהם אבינו אמר בתחילה "ואקחה פת לחם" ולבסוף "ויקח בן בקר רך וטוב".

30. כשהיתה באה שאלה של טריפה לפני רבא או רב אשי, היה אוסף את טבחי העיר, וזאת, כדי שאם תהיה

טעות בהוראה, האחריות תתחלק בין כולם.

31. אדם המעניק גמול לבנו או לאשתו או לעבדו.

32. קורח סיפר לאשתו מה שעשה משה רבינו, והיא הביאה אותו ע"י דבריה למחלוקת.

33. חוה הרבתה בדברים ואמרה לנחש: "לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו". הנחש דחף אותה והיא נגעה בעץ

ואז הגיעה לחטא ואכלה מהפרי.

## חלק ו':

מהי התשובה המתאימה לאדם שטוען את הטענות הבאות ? (3 מתוך 4) < 2 נק' לתשובה

34. מצאתי עובד זר ואני מעוניין להעסיקו, בשיפוץ הבית.

35. מה שאיני מספיק לקיים עכשיו, אקיים בזקנותי.

36. תמה אני, כה רשע הוא שכני, ואף על פי כן הוא מצליח במעשיו.

37. קשה לי להבליג על הדברים הקשים והפוגעים שהטיחו בי.

## חלק ז':

הסבירי: (2 פירושים) עפ"י הברטנורא: (2 מתוך 3) < 3 נק' לתשובה

38. והעמידו תלמידים הרבה.

39. עשה לך רב.

40. ושנא את הרבנות.

## חלק ח':

קשרי למשנה המתאימה: (2 מתוך 3) < 2 נק' לתשובה

41. "אמר רבי יוחנן: "כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם"

42. בשם צדיקים: כל אדם יש לו שליחות מיוחדת בעולם, רק לו, ואין חברו יכול לעשות זאת במקומו.

43. החושד בכשרים לוקה, ברשעים אינו לוקה. ולכן: \_\_\_\_\_

## פרק רביעי

### חלק א' :

#### אלו דברים .... ותלמוד תורה כנגד כולם

**שאלות :** (2 מתוך 4) < 2 נק' לתשובה)

44. את מי עדיף ללמד ? למה זה דומה?  
45. ממי עדיף ללמוד ? למה זה דומה ?  
46. על מה אומר הברטנורא : "יש בעולם בטלים רשעים וחיות רעות ועל ידיהם תקבל פורענות" ? צטטי.  
47. מנין שעל עמל התורה הקב"ה בעצמו ישלם שכר ? צטטי.

### חלק ב' :

#### מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה

**שאלות :** (2 מתוך 3) < 2 נק' לתשובה)

48. מדוע כדאי לרוץ אף למצוה קלה ? (צייני 2 מתוך 3 הנימוקים שבברטנורא).  
49. מהו הזמן המתאים לקבלת השכר ? צטטי דברי המשנה המתאימים .  
50. למה זוכה הלומד על מנת לעשות?

### חלק ג' :

**מי ?** (3 מתוך 4) < 2 נק' לתשובה)

51. יקיים בידך את התורה, כשתגלה למקום תורה (2) ? (במה יסייעו חבריך ורבותיך לתלמודך ?) נמקי.  
52. מותר לו לדון יחידי, מדרכי חסידות ?  
53. פורק ממנו איבה, גזל ושבעת שוא ?  
54. עתידים לחיות ולעמוד ליום הדין ?

### חלק ד' :

**סמני את התשובה הנכונה [בכתיבת האות המתאימה] :** (2 מתוך 3) < 2 נק' לתשובה)

55. באיזה אופן יכול הדיין לחשוך עצמו את הדין ?  
א. לְהַצְבִּיר אֶת הַדִּין לְדִין אֲדוּלָּא מִמֶּנּוּ.  
ב. לְדַחֹת אֶת בְּצִלֵי הַדִּין לְזִמְנָא אַחוֹר יוֹתֵר.  
ג. לְאוּרֵי לְבַצְלֵי הַדִּין שִׁיתַּפְּסְרוּ בִּינְיָהֶם.  
ד. תְּשׁוּבוֹת א + ב נִכּוֹנוֹת.  
ה. תְּשׁוּבוֹת א + ג נִכּוֹנוֹת.  
56. "הוי גולה למקום תורה" – מסביר הברטנורא :  
א. אִם אֵין תְּלַמִּידֵי חֻכְמֵיִם בְּמִקְוָמָךְ.  
ב. כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָר הַלֵּיבָה.  
ג. כְּדֵי לְהַפְּיץ תּוֹרָה בְּעַלְמוֹת.  
57. "אין בידינו לא משלות הרשעים" – פירושו:  
א. אֵין אִינוּן מִבִּינֵיִם מְדוּעַ דְּרַבְּךָ רִשְׁעִים צְלַחָה.  
ב. אֵין בִּיכּוּלְתַּנּוּ לְקַבֵּל שְׂלָוָה וְטוֹבָה מִרִשְׁעִים.  
ג. אֵין בְּזִמְנָנוּ סְקֵט וְשְׂלָוָה שְׁנוֹתָן הִ' לְרִשְׁעִים כְּדֵי לְהַצְנִיֵּס בְּצוּלָם הַבָּא.  
ד. תְּשׁוּבוֹת א + ב נִכּוֹנוֹת.  
ה. תְּשׁוּבוֹת א + ג נִכּוֹנוֹת.

### חלק ה' :

**על מה אומר הברטנורא ?** [ניתן להסתפק בציטוט או לשון מדוברת] (3 מתוך 5) < 1 נק' לתשובה)

58. "ואפילו לנכרי בשוק".  
59. "מקום מושב המלך".  
60. "כל העולם בידו כחומר ביד היוצר".  
61. "לומר מה יוכל פלוני להזיק לי".  
62. "יש אדם מדוכא ביסורים ורוצה למות ואינו יכול".

## חלק ו' :

**מה למדנו מהפסוקים? צטטי את דברי המשנה והסבירי את הקשר -** שימי לב ל-3 ההוראות שבמטלה (3 מתוך 5) < 3 נק' לתשובה)

63. "פני ילכו והניחותי לך".  
64. "אדוני משה, כלאם".  
65. "וקדשתו, קדוש יהיה לך".  
66. "ונשיא בעמך לא תאור".  
67. "מכל מלמדי השכלתי, כי עדותיך שיחה לי".

## חלק ז' :

**השלימי והסבירי :** שימי לב ל - 2 חלקי השאלה (2 מתוך 3) < 3 נק' לתשובה)

68. "איזהו גיבור \_\_\_\_\_" שנאמר; "טוב \_\_\_\_\_".  
69. "יפה שעה אחת בתשובה \_\_\_\_\_ העולם הבא".  
70. "בנפול אויבך \_\_\_\_\_ .... פן יראה ה' \_\_\_\_\_".

## חלק ח' :

**האם אפשרי? כתבי "כן" או "לא" ונמקי!** (2 מתוך 3) < 2 נק' לתשובה)

71. ללכת בכל המידות, בדרך האמצע.  
72. לנצל את לימוד התורה לפרנסה.  
73. לתת שוחד מצווה, בשביל עבירה. (כלומר; לבקש שיורידו לצדיק עונש עבירה, תמורת מצווה שהוסיף ועשה).

## חלק ט' :

**השלימי את החסר :** (9 מתוך 10) < 1 נק' לתשובה)

74. "איזהו מכובד \_\_\_\_\_".  
75. "גופו מחולל על הבריות".  
76. "מספיקין בידו ללמוד וללמד".  
77. "סופו לבטלה מעוני".  
78. "כל כנסיה שהיא לשם שמים \_\_\_\_\_".  
79. "יהי כבוד חברך \_\_\_\_\_".  
80. "ששגגת תלמוד עולה זדון".  
81. "הוי זנב \_\_\_\_\_ ואל תהי \_\_\_\_\_".  
82. "בשעת קלקלתו".  
83. "אל תסתכל \_\_\_\_\_, אלא, \_\_\_\_\_".

## **בהצלחה**

## אתגר (ציון נפרד)

### (סך הכל 25 נקודות)

**א. קשרי את הציטוטים למשנה המתאימה :** ( 1 נק' לתשובה < ס"ה 7 נק')

1. הקב"ה מצווה את משה רבנו: "ועתה, לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי". ומשה רבנו מסרב: "שלח נא ביד תשלח".
2. "לעולם, יהא אדם זהיר בתשובותיו, שמתוך תשובה שהשיבו אהרון למשה (ואשליכוהו באש ויצא העגל)", אמרו המערערים, שמוכח מהפסוק שיש ממש בעגל.
3. "תאוות עצל תמיתנו ורקב עצמות קנאה" [דייקי בתשובתך].
4. אמרו חז"ל; "העושה מצוה אחת, מקדמתו ומוליכתו לעולם הבא. שנא' "והלך לפניך צדקך" (ישעיהו)
5. "כל החולק על רבו כחולק על השכינה, כל המהרהר אחר רבו כמהרהר על השכינה".
6. "ותגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם" (ישעיהו) – דרשו חז"ל; "הגד לעמי פשעם, אלו ת"ח ששגגות נעשות להם כזדונות".
7. "כי אתה עשית בסתר ואני אעשה את הדבר הזה כנגד כל ישראל".

**ב. תרגמי וקשרי למשנה המתאימה ע"י ציטוט :** 3 נק' לתשובה, ס"ה 6 נק'

8. "פשוט נבילתא בשוקא וטול אגרא".
9. ייתון בני עממיא לשלם דעבדין עבדי אהרון.

**ג. מה בין לבין ? צטטי משנה נוגעת והסבירי את ההבדל:** ( 3 מתוך 4 ) < 4 נק' לכל תשובה – ס"ה 12 נק'

10. דרך לימוד סברא, לעומת דרך לימוד גמרא.
11. אזהרות שהזהיר שמאי, למעלות שהזכיר ירמיהו .
12. "סני שמועניה" – [שמו מושמץ], לבין "סני שמועניה שרי לבזוייה".
13. "הוו מתונים \_\_\_\_\_", לבין "הגס ליבו \_\_\_\_\_".

## בהצלחה